

Eduskunnan liikenne – ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Helsingin kaupungin asiantuntijalausunto: Muutokset liikenteen palveluista annettuun lakiin ja siihen liittyviin lakeihin (HE 202 / 2020 vp)

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt 6.11.2020 Helsingin kaupungin asiantuntijalausuntoa lakiesityksestä, jolla muutetaan liikenteen palveluista annettua lakia ja siihen liittyviä lakeja. Helsingin kaupungin asiantuntijalausunto noudattaa sisällöltään lausuntoa, jonka Helsingin kaupungin pormestari antoi lakiesityksestä liikenne- ja viestintäministeriölle 9.9.2020. Tämän jälkeen on myös laadittu lakiesitys, jolla implementoidaan avoimen datan direktiiviä. Myös tähän viitataan asiantuntijalausunnossa.

Toimet normaaliolojen häiriötilanteessa

Lakiesityksen tavoitteena on varautua normaaliolojen häiriötiloihin. Esitys mahdollistaa henkilöliikenteen kuljetustarjoajien aikataulu- ja reittitarjonnan muuttamisen normaaliolojen häiriötilanteessa aiempaa merkittävästi lyhyemmällä ilmoitusajalla. Vaikka tämä on sinänsä tarpeellinen toimi koronaviruskriisissä, se ei poista joukkoliikenteen tuen tarvetta. On erityisen tärkeää, että vakavassa normaaliolojen häiriötilanteessa viranomaisella on mahdollisuus turvata julkista henkilöliikennettä valtionrahoituksella ja siten estää joukkoliikenteen kulkutapaosuuden pitkäaikainen lasku.

Esityksessä ehdotetaan, että liikennepalvelulain kolmannessa vaiheessa säädettyä varautumisvelvollisuutta laajennetaan pienempiinkin toimijoihin. Tällä hetkellä varautumisvelvoite on asetettu isommille maantieliikenteen luvanvaraisille henkilö- ja tavaraliikenteen harjoittajille. Esitys ei ole koskenut taksialaa. Vaikka varautuminen tukee yritysten jatkuvuutta ja liikennejärjestelmän toimintavarmuutta, varautumisvelvollisuuden laajentaminen edelleen lisää yritysten ja myös viranomaisten hallinnollista ja taloudellista taakkaa. Helsingin kaupungin kuten myös muiden toimijoiden esittämään huoleen hallinnollisen ja taloudellisen taakan kasvusta ei ole kuitenkaan vastattu lakiesityksen valmistelussa. Esityksessä ei ole myöskään tuotu riittäviä perusteita varautumisvelvoitteen laajentamiselle.

Muutokset vesiliikenteen ammattipätevyyksiin ja koulutuksiin

Esitys sisältää muutoksia vesiliikenteen ammattipätevyyksiin ja koulutuksiin. Muutokset ovat pääosin teknisluonteisia ja vaikutukset pieniä. Todennäköisesti eniten vaikutusta on sillä, että aluksen päällikön ja konepäällikön tehtävät voitaisiin yhdistää aiempaa suuremmissa aluksissa. Muutos helpottaa luotsiveneiden ja pienten vesibussien toimintaa. Nämä muutokset ovat siksi kannatettavia.

Liikkumisen tietopalvelun hankkiminen Traffic Management Finlandilta

Liikenne- ja viestintäviraston vastuulla on ollut vuoden 2019 virastouudistuksesta lähtien kansallisen liikkumispalvelun yhteyspisteen (National Access Point NAP) järjestäminen. Tätä ennen se oli Liikenneviraston (nykyinen Väylävirasto) vastuulla. Lakiesityksessä ehdotetaan, että Liikenne- ja viestintävirasto voisi tilata liikkumisen tietopalvelua liikenteen ohjausyhtiöltä (Traffic Management Finland). Ehdotettu muutos mahdollistaisi käytännössä myös sen, että samalla, kun liikkumispalvelujen tarjoajan pitää liikenteen palveluista annetun lain 154 pykälän velvoittamana tarjota yhteyspisteeseen liikkumista koskevaa tietoa rajapintoja avaamalla tai olennaisia tietoja toimittamalla, niin liikenteen ohjausyhtiö voisi tuotteistaa tietoa ja myydä sitä eteenpäin liikkumispalvelujen kehittäjille. Nykyisin tietoa on ollut tarjolla avoimen datan

periaatteella maksutta liikennepalvelujen kehittäjille. Maksullisuuden riskinä on se, että uusi toimintamalli voi vääristää kilpailua. Tietojen maksuttomuutta puoltaa myös se, että avoimen datan direktiivissä, jota ollaan Suomessa parhaillaan implementoimassa, todetaan, että julkisen sektorin toimijan tai nk. julkisen yrityksen hallussa olevien komission määrittelemien arvokkaiden tietokokonaisuuksien pitäisi olla saatavissa maksutta. Vaikka komissio tarkentaa arvokkaiden tietokokonaisuuksien määritelmää myöhemmin annettavissa täytäntöönpanosäädöksissä, mahdollisiin teemakokonaisuuksiin on jo laskettu henkilökuljetuspalveluihin liittyvät liikkumista koskevat tiedot. Tästäkin syystä tiedot pitäisi olla saatavissa maksutta.

Lisätiedot: Erityisasiantuntija Kaisa Saario, kaisa.saario@hel.fi.